

Sygn. akt III Ca 355/14

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Teresa Kołeczko - Waclawik

Sędziowie: SO Leszek Dąbek (spr.)

SR (del.) Jolanta Zarzycka

Protokolant Justyna Chojecka

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2014 r. na rozprawie sprawy

z wniosku B. K.

z udziałem G. K.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 19 grudnia 2013 r., sygn. akt I Ns 719/11

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Zabrze do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Jolanta Zarzycka SSO Teresa Kołeczko - Waclawik SSO Leszek Dąbek

Sygn. akt III Ca 355/14

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Zabrze w postanowieniu z dnia 19 12 2013r. ustalił,

że w skład majątku wspólnego B. K. i G. K. wchodzi prawo własności lokalu mieszkalnego położonego w Z. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Zabrze prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) o wartości 141.870 zł (pkt 1), dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że prawo własności składnika opisanego w punkcie 1 przyznał wnioskodawczynie B. K. (pkt 2), ustalił, że wnioskodawczynie dokonała nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny w kwocie 80.962,83 zł (pkt 3), ustalił, że uczestnik postępowania dokonał nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny w kwocie 69.374,43 zł (pkt 4), zasądził od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika postępowania tytułem spłaty kwotę 65.140,80 zł płatną w terminie 1 roku od uprawomocnienia się orzeczenia (pkt 5), oddalił wniosek o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym (pkt 6), w pozostałym zakresie wniosek oddalił (pkt 7), w zakresie ograniczonego żądania wniosku postępowanie umorzył (pkt 8), nieopłaconymi kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa (pkt 9).

W ustalonym stanie faktycznym w motywach orzeczenia wskazał, że wnioskodawczyni i uczestnik postępowania dokonali pozasądowych ustaleń co do podziału motocykla

i w konsekwencji „wnieśli o ograniczenie postępowania w tym zakresie”. Cofnęli również wniosek w zakresie dotyczącym roszczeń związanych ze spłatą kredytu. Sąd wskazał, że cena nabycia lokalu mieszkalnego położonego w Z. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Zabrze prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) pokryta została ze środków pochodzących z likwidacji książeczek mieszkaniowych stron oraz z likwidacji książeczek mieszkaniowych podarowanych im przez rodzeństwo. Środki uzyskane z likwidacji książeczek mieszkaniowych przewyższyły cenę mieszkania i pozostałą kwotę strony przeznaczyły na jego remont, gdyż lokal był w złym stanie technicznym. Również kwoty uzyskane od rodziców strony przeznaczyły na remont mieszkania. Obecnie wartość mieszkania wynosi 141.870 zł, która została ustalona w oparciu o zgodne stanowiska wnioskodawczyni i uczestnika postępowania. Sąd uznał, że brak było podstaw do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, gdyż w trakcie trwania małżeństwa strony w miarę swoich możliwości przyczyniały się do powstania majątku wspólnego – uczestnik postępowania pracując zarobkowo, a wnioskodawczyni zajmując się domem i córką. Strony poczyniły nakłady z majątku osobistego na majątek wspólny, przeznaczając na zakup mieszkania środki zgromadzone na książeczkach mieszkaniowych zarówno własnych jak i podarowanych im przez rodzeństwo. Wartość tych środków nie była kwestionowana i wynosiła ona w przypadku wnioskodawczyni – 24.934,94 zł a w przypadku uczestnika postępowania: 23.849,82 zł. Oszczędności wnioskodawczyni zgromadzone w gotówce oraz na lokatach bankowych zostały przeznaczone na sfinansowanie remontu mieszkania. Sąd uznał, że skoro lokal mieszkalny znajduje się obecnie w bardzo złym stanie technicznym, to nakłady te nie zwiększyły wartości majątku w chwili ustania wspólności

i nie podlegają one rozliczeniu w ramach podziału majątku wspólnego. Wydatki poniesione przez wnioskodawczynię na pokrycie kosztów utrzymania mieszkania w kwocie 8.467,26 zł winny ulec rozliczeniu w ramach postępowania o podział majątku wspólnego, stanowiąc poniesione z majątku osobistego wnioskodawczyni konieczne koszty utrzymania nieruchomości wspólnej. Biorąc pod uwagę kwotę środków uzyskanych

z likwidacji książeczek mieszkaniowych każdego z byłych małżonków Sąd ustalił,

że wartość poczynionych nakładów wynosiła: 51,1 % w przypadku wnioskodawczyni

i 48,9 % w przypadku uczestnika postępowania. W tym samym stosunku (51,1 % i 48,9 %) strony przyczyniły się do pokrycia ceny lokalu. Uwzględniając dodatkowo okoliczność, że wnioskodawczyni po dacie ustania wspólności majątkowej ponosiła koszty utrzymania wspólnego mieszkania w kwocie 8.467,26 zł ustalić należało, że łącznie wartość jej nakładów wynosiła 80.962,83 zł (72.459,57 zł + 8.467,26 zł). Wartość nakładów uczestnika postępowania wyniosła natomiast 69.374,43 zł. Stosownie do zgodnych oświadczeń stron Sąd uznał, że w skład majątku wchodziła wyłącznie nabyta

w trakcie trwania małżeństwa odrębna własność lokalu mieszkalnego. Obligacje

na kwotę 3.000 zł zakupione w trakcie trwania związku małżeńskiego stanowią własność córki stron, w konsekwencji czego wniosek w tym zakresie oddalono. Uwzględniając sytuację życiową stron Sąd uznał, że podział majątku powinien polegać na przyznaniu prawa do lokalu mieszkalnego wnioskodawczyni z koniecznością spłaty na rzecz uczestnika postępowania, umożliwiając w ten sposób zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych wnioskodawczyni oraz interes obojga byłych małżonków. Kwota spłaty w wysokości 65.140,80 zł została wyliczona przy uwzględnieniu nakładów poczynionych przez strony. Okres 1 roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia będzie wystarczający na pozyskanie przez wnioskodawczynię środków na spłatę. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 07 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. nr 167, poz. 1398 ze zm.).

Orzeczenie zaskarżyła **wnioskodawczyni B. K.** w zakresie punktów 2, 3 i 7, 5, 6, domagając się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego.

Zarzuciła orzeczeniu:

1 naruszenie prawa materialnego tj. art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o. i art. 1035 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na ustaleniu, iż w przypadku braku zgody uczestników postępowania na przyznanie im prawa własności składnika majątkowego składnik ten może zostać przyznany jednemu z nich wbrew jego woli, a w efekcie takiej wykładni niezastosowanie tegoż przepisu in fine tj. niedokonanie sprzedaży składnika majątkowego stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego;

2 sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy:

a poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób nie wszechstronny:

- przez pominięcie osobistego wykazu wnioskodawczyni załączonego do pisma z dnia 16 09 2012r. a także zeznań wnioskodawczyni złożonych w dniu 30 10 2012r. w części, w której wskazane zostały nakłady poniesione przez wnioskodawczynię z jej majątku osobistego na majątek wspólny w postaci kosztów pracy brata w kwocie 2.500 zł oraz lokaty oszczędnościowej w wysokości 13.500 zł podczas gdy materiał dowodowy potwierdza istnienie powyższych nakładów, których rozliczenia domaga się wnioskodawczyni,

- przez ustalenie, że nakłady poczynione przez wnioskodawczynię z majątku osobistego na majątek wspólny zostały zużyte na potrzeby ich rodziny a tym samym uznanie, iż wnioskodawczyni nie może żądać ich rozliczenia w sytuacji, gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie wykazał, że nakłady wnioskodawczyni w postaci środków pieniężnych uzyskanych z likwidacji lokat oszczędnościowych na kwoty 10.263,84 zł i 13.000 zł oraz środków finansowych stanowiących oszczędności wnioskodawczyni w kwocie 5.000 zł przeznaczone zostały na remont mieszkania, który – mając na uwadze stan lokalu mieszkalnego w chwili jego zakupu oraz zakres przeprowadzonego remontu – zwiększał wartość lokalu w chwili ustania wspólności majątkowej,

- przez ustalenie, że nakłady poczynione przez wnioskodawczynię a stanowiące gotówkę przekazaną jej przez rodziców w kwocie 2.500 zł oraz kwoty stanowiące równowartość kosztów pracy ojca wnioskodawczyni w kwocie 9.515 zł oraz kosztów pracy brata w kwocie 2.500 zł stanowiły darowizny na rzecz stron, gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, iż kwoty te stanowiły darowizny na rzecz wnioskodawczyni;

b). w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania poprzez przyjęcie, że oszczędności zgromadzone przez wnioskodawczynię a stanowiące jej nakład z majątku osobistego na majątek wspólny stanowiły kwotę 3.000 zł, gdy z przedłożonego oświadczenia z dnia 14 11 2005r. skierowanego do US w Z. oraz zeznań wnioskodawczyni wynika, że zgromadzone oszczędności stanowiły kwotę 5.000 zł;

3. naruszenie przepisów postępowania tj. art. 567 k.p.c. w zw. z art. 316 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. poprzez oddalenie w punkcie 6 zaskarżonego postanowienia wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, podczas gdy wniosek ten na rozprawie w dniu 17 09 2013r. został cofnięty przez oświadczenie pełnomocnika wnioskodawczyni, iż nie domaga się ona rozliczenia nierównych udziałów a tym samym w chwili zamknięcia rozprawy brak było wniosku w tym zakresie.

Uczestnik postępowania G. K. domagał się oddalenia apelacji oraz zasądzenia na jego rzecz od wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Sąd pierwszej instancji trafnie zakwalifikował wniosek, lecz wadliwie rozpoznał sprawę.

Zgodnie bowiem z regulacją 212 § 2 k.c. rzecz, która nie daje się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

Regulacja ta określa zatem kolejność sposobów zniesienia współwłasności, który jest dla Sądu wiążący (w pierwszej kolejności przez fizyczny podział rzeczy, w drugiej przez przyznanie rzeczy jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych, w kolejnej przez jej sprzedaż stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego).

Nie może tego dokonać jednak wbrew woli uczestników postępowania (por.

w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 11 2012r. w sprawie o sygnaturze akt II CSK 187/12, LEX nr 1267162, gdzie jednoznacznie stwierdzono, że w postępowaniu

o podział majątku wspólnego, sąd nie może wbrew woli uczestnika przyznać mu prawa majątkowego i zasądzić od niego na rzecz innego uczestnika spłatę lub dopłatę - art. 46 k.r.o. w zw. z art. 1035 k.c. i art. 212 § 2 k.c.). Powody sprzeciwu uczestnika są przy tym prawnie irrelevantne. Również względ na zasady współżycia społecznego i interesy uczestników nie uzasadnia orzekania w taki sposób o podziale).

W niniejszej sprawie umknęło uwadze Sądu Rejonowego, że zarówno wnioskodawczyni jak i uczestnika postępowania sprzeciwiali się przyznania im prawa własności lokalu mieszkalnego, co obligowało go do dokonania w tym zakresie podziału ich majątku wspólnego w drodze sprzedaży licytacyjnej tego prawa.

Nie czyniąc tego Sąd pierwszej instancji naruszył prawo materialne i nie rozpoznał istoty sprawy, co już tylko z tego względu skutkowało koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Niezależnie od powyższego Sąd pierwszej instancji nieprawidłowo orzekł

o nakładach z majątków osobistych wnioskodawczyni i uczestnika postępowania na majątek wspólny.

Z materiału dowodowego wynika bowiem, że z powodu złego stanu technicznego nabytego przez uczestników postępowania lokalu mieszkalnego należało przeprowadzić w nim generalny remont, który co najmniej w części został sfinansowany

ze środków finansowych pochodzących z majątku osobistego wnioskodawczyni.

Jego charakter i zakres (wymiana okien, zbijanie tynków, wymiana instalacji itd.), świadczy o tym, iż poniesione w związku z tym nakłady nie mogły zostać w całości zużyte - nawet przy uwzględnieniu złego stanu technicznego lokalu – co obligowało Sąd pierwszej instancji do ustalenia ich aktualnej wartości i ich rozliczenia stosownie do zgłoszonych wniosków, czego nie uczyniono.

Powoduje to, że również w tej części istota sprawy nie została rozpoznana,

co dodatkowo prowadziło do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Umknęło również uwadze Sądu pierwszej instancji trafnie zarzuca skarżąca

w czasie posiedzenia rozprawy w dniu 17 09 2013r. ostatecznie cofnęła wniosek o ustalenie nierównych udziałów uczestników postępowania w ich majątku wspólnym (k - 261B akt).

Dlatego słusznie apelacja zarzuca, iż brak było formalno-procesowych podstaw do ferowania w tym zakresie orzeczenia i w tej części była ona również uzasadniona.

Reasumując zaskarżone postanowienie jest wadliwe i dlatego apelację wnioskodawczyni jako uzasadnioną uwzględniono orzekając jak w sentencji na mocy regulacji art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Rejonowy rozpoznając ponownie sprawę uwzględni zawartą powyżej ocenę prawną i dokona podziału wchodzącego w skład ich dorobku prawa własności lokalu mieszkalnego poprzez jego sprzedaż.

Ponadto ustali jakie nakłady zostały poczynione na z majątków osobistych uczestników postępowania na to prawo, ustali ich wartość w zakresie w jakim nie zostały one dotychczas zużyte a następnie dokona ich rozliczenia stosownie do zgłoszonych przez nich wniosków o rozliczenia nakładów poniesionych z ich majątków osobistych na majątek wspólny.

Orzekając o kosztach postępowania wyreknie o zasadności zgłoszonych przez uczestników postępowania wniosków dotyczących zwrotu kosztów postępowania, biorąc pod uwagę,

iż zgodnie z utrwalonym poglądami prawnymi wyrażonym przez Sąd Najwyższy:

- „**W sprawach o podział majątku wspólnego nie występuje sprzeczność interesów**, o której mowa w art. 520 § 2 i 3 k.p.c., niezależnie od stanowiska stron i zgłaszanych przez nie twierdzeń i wniosków w przedmiocie składu, wartości i sposobu podziału majątku wspólnego. W postępowaniu tym strony są także w równym stopniu zainteresowane rozstrzygnięciem i ich interesy są wspólne o tyle, że celem postępowania jest wyjście ze wspólności majątkowej i uregulowanie wzajemnych stosunków majątkowych” (np. postanowienia SN z dnia 23 10 2013r. w sprawie IV CZ 74/13 LEX nr 1388478, z dnia 26 07 2012r. w sprawie V Cz 30/12).

- „Uznanie przez sąd w postępowaniu nieprocesowym, że wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania nie uzasadnia odstąpienia od reguły określonej w art. 520 § 1 k.p.c., **powoduje oddalenie tego wniosku** (por. post. SN z dn. dnia 9 grudnia 1999 r., III CKN 498/98, OSNC 2000, nr 6, poz. 116).

SSR (del.) Joanna Zarzycka SSO Teresa Kołeczko – Waclawik SSO Leszek Dąbek